

Vårraps

- Vårrapsodlingen minskade drastiskt under 2014
- Nästan alla sorter har haft mycket högre avkastning än mätarsorten Brando under 2014
- Sett till flerårsmedeltalet och hela landet uppvisar flera sorter, såsom Mirakel, Builder och DLE1313, råfettsskörden som är nästan tio procent högre än Brando.

Efter flera års uppgång av odlingsarealen minskade odlingen av våroljeväxter mycket kraftigt under 2014. Den största enskilda orsaken till minskningen var förbudet mot betning av jordloppor. Totalarealen i hela landet var inte mer än knappt 16 000 hektar, jämfört med nästan 52 000 hektar 2013. Minskningen var allra störst i Mälardalen där odlingen minskade med nästan 80 procent. I östra Götaland var minskningen 70 procent samt i västra och södra Sverige cirka 50 procent. Odlingen av vårraps mer än halverades också och uppgår nu inte till mer än drygt 1 200 hektar i hela landet. Trots den stora minskningen återfinns den största odlingen av våroljeväxter i Mälardalen (F-området) och Västra Sverige (E-området), vilket också innebär att den mesta sortprovningen sker i dessa områden.

Liksom de senaste åren har ingen sortprovning av vårraps utförts under 2014, vilket innebär att det inte finns några försöksresultat att redovisa i denna gröda.

Resultat

Avkastningen i försöken har under 2014 varit i stort sett normal, men med låga skördenivåer i södra Sverige. Ett ganska stort antal sorter har provats och hybridsorterna dominerar nu helt bland de provade sorterna. De allra flesta sorter har haft en högre avkastning än mätarsorten Brando.

Under 2014 utfördes tio stycken sortförsök (OS7-1) i vårraps i Sverige. Sådden av de olika försöken utfördes mellan den 20 april och den 12 maj. Alla försök skördades, vilket innebär att det finns resultat från tio försök. De flesta försöken skördades i slutet av augusti och fram till mitten av september. Flertalet försök skördades under goda förhållanden med låga vattenhalter, men några försök hade sorter med skördevattenhalter upp emot 25 procent. Avkastningen har i försöken i genomsnitt för hela landet varit normal, utom i södra Sverige där skörden var klart under normal. Mellan enskilda försök har avkastningen för mätarsorten Brando varierat från 1 140 upp till 3 050 kg frö per hektar. Råfettsskörden har varierat mellan 470 och 1 326 kg per hektar. Den högst avkastande sorten i ett enskilt försök vad gäller fröavkastningen var 3 480 kg per hektar och med en råfettsskörd på nästan 1 600 kg per hektar.

Sortbeskrivningar

Under 2014 har ett ganska stort antal sorter provats och hybridsorterna dominerar nu helt över linjesorterna. Brando är mätarsort.

Vissa sorttegenskaper redovisas i tabell 2.

Skillnaden i **mognadstid** är liten mellan sorterna. Mätarsorten är medelsen. Tidigast är Mirakel och Axana medan Makro, Legolas och DLE 1313 mognar fem dagar senare än dessa.

Stjälkstyrkan är god för de flesta sorter med högst stjälkstyrka för Mirakel. Lågst stjälkstyrka har Axana och Brando.

Strålängden varierar ganska mycket mellan sorterna. Längst är DLE 1314, DLE 1313 och Makro, medan Mosaik är särskilt kort.

Råfetthalten varierar en del mellan sorterna. Högst råfetthalt har DLE 1313, DLE 1314, Builder, Makro och Swifter. Den lägsta råfetthalten uppvisar Larissa, Brando och Mosaik.

För mer ingående beskrivningar av sorternas egenskaper hänvisas till "Sortval" utgiven vid SLU.

Tabell 1. Vårrops. Områdesvis avkastning, råfettskörd 2014
Flerårsmedeltal 2010-2014. Mätare Brando

Sort	A-B-området		A-området	B-området
	2014	Medel 2010-2014	Medel 2010-2014	Medel 2010-2014
SW Brando J2827 H, frö, kg/ha	1 800	2 710	2 480	2 950
råfett, kg/ha	740	1 120	1 050	1 190
rel.tal	100	100	100	100
Builder RG 40201 H (Bay) EU	122	116	107	124
RG Dodger 40101 H EU (SSd)	122	114	109	119
RG Swifter 40104 H (SSd)	126	114	107	121
DLE 1313 H (SW)	107	113	105	119
SW Majong H EU	121	112	114	111
DLE Mirakel 1004 H (SW)	131	111	109	113
SW Legolas P2858 H EU	123	111	113	110
DLE Doktrin 1108 H (SW)	125	109	111	107
DLE 1314 H (SW)	105	108	101	115
SW Pilani Q2862 H	112	106	104	107
RG Axana H (SSd) EU	117	104	97	112
SW S2879 H	112	103	98	108
SW Lennon P2855	105	102	102	103
NPZ Makro SR11409 H (SSd)	114	102	104	100
SW Mosaik L2840	105	98	110	83
RG Larissa 4508 EU (SSd)	93	89	88	90
Sunder RG 40203 H (Bay)	132			
DLE 1417 H (NPZ)	119			
SW T2885 H	108			
SW T2886 H	103			
SW T2887	98			
SW T2888 H	112			

H efter sortnamnet anger hybridsort

Tabell 1. forts. Vårrops. Områdesvis avkastning, råfettskörd 2014
Flerårsmedeltal 2010-2014. Mätare Brando

Sort	D+E-området		F-området	
	2014	Medel 2010-2014	2014	Medel 2010-2014
SW Brando J2827 H, frö, kg/ha	2 380	2 390	2 110	2 450
råfett, kg/ha	1 040	1 040	910	1 040
rel.tal	100	100	100	100
DLE Mirakel 1004 H (SW)	125	117	124	110
Builder RG 40201 H (Bay) EU	114	113	114	109
DLE Doktrin 1108 H (SW)	121	111	115	105
DLE 1313 H (SW)	102	110	123	115
SW Majong H EU	117	109	118	108
SW Pilani Q2862 H	113	109	105	100
RG Swifter 40104 H (SSd)	105	107	92	94
RG Axana H (SSd) EU	107	106	109	99
DLE 1314 H (SW)	96	106	119	113
SW Legolas P2858 H EU	119	105	114	103
NPZ Makro SR11409 H (SSd)	115	104	133	109
SW S2879 H	108	104	111	102
RG Dodger 40101 H EU (SSd)	100	103	108	101
SW Lennon P2855	101	102	107	99
SW Mosaik L2840	111	101	111	102
RG Larissa 4508 EU (SSd)	91	91	95	91
Sunder RG 40203 H (Bay)	114		104	
DLE 1417 H (NPZ)	105		104	
SW T2885 H	113		109	
SW T2886 H	100		110	
SW T2887	100		101	
SW T2888 H	102		108	

H efter sortnamnet anger hybridsort

Tabell 2. Vårrops. Odlingsegenskaper, frökvalitet och sjukdomskänslighet 2010-2014. Hela landet

Sort	Stjälkstyrka %	Strållängd cm	Mognad dagar	Råfett % av ts	Bomulls-mögel %
SW Brando J2827 H	86	124	120	47,0	9
RG Larissa 4508 EU (SSd)	89	124	120	46,8	9
SW Mosaik L2840	89	115	121	47,3	9
NPZ Makro SR11409 H (SSd)	90	134	124	48,5	8
SW Lennon P2855	91	123	121	47,8	10
DLE Mirakel 1004 H (SW)	92	126	119	48,3	10
SW Majong H EU	88	126	121	48,0	10
RG Axana H (SSd) EU	83	127	119	48,3	8
SW Pilani Q2862 H	91	125	121	47,6	6
DLE Doktrin 1108 H (SW)	91	125	121	48,0	9
RG Swifter 40104 H (SSd)	89	121	122	48,5	8
RG Dodger 40101 H EU (SSd)	90	130	120	48,0	9
SW Legolas P2858 H EU	91	128	124	47,9	7
Builder RG 40201 H (Bay) EU	90	130	121	48,6	7
SW S2879 H	88	130	122	47,9	7
DLE 1313 H (SW)	91	136	124	49,3	6
DLE 1314 H (SW)	91	135	122	48,8	8

H efter sortnamnet anger hybridsort

Resultat, områdesvis

Sett till hela landet har i stort sett alla sorter avkastat mer än mätarsorten Brando under 2014 med högst skörd för Mirakel, Makro och Doktrin som alla haft en avkastning på mer än 20 procent över mätarsorten. I genomsnitt för flera år har Mirakel samt de nyare sorterna Builder och DLE 1313 haft den högsta avkastningen. Bland de få linjesorterna har Mosaik haft den högsta avkastningen under 2014.

I tabell 1 redovisas resultat för 2014 i de odlingsområden där tillräckligt försöksunderlag finns. I alla odlingsområden redovisas flerårsresultat från tidsperioden 2010–2014. Skörden har under 2014 varit lägst i A-B-området. Sett till ett flerårsmedeltal är avkastningen ganska lika i de olika odlingsområdena, men med övervikt för B-området.

Område A (län M och N): Här sker sortprovning i liten omfattning och här redovisas endast flerårsresultat. I medeltal för fem år har nästan alla sorter högre avkastning än Brando, med allra högst avkastning för Majong, Legolas, Doktrin och Mosaik.

Område B (län L, K, H och I): Även i detta område sker sortprovningen i relativt liten omfattning och här redovisas endast flerårsresultat. Builder, Swifter, Dodger och DLE 1313 har haft en avkastning som varit ungefär 20 procent högre än Brando.

Sett till hela södra Sverige (**A-B-området**) har avkastningen av mätarsorten i försöken under 2014 varit låg. Detta innebär att många sorter haft mer än 20 procents högre avkastning än Brando, med allra högst skörd för Sunder, men också Mirakel, Swifter och Doktrin hade en hög avkastning. Sett till det senaste femårsmedeltalet har Builder, Dodger, Swifter, DLE 1313 och Majong uppvisat den högsta skörden.

Område D (län E) och **område E** (län O, Pn, R och del av S) redovisas sedan några år tillsammans som ett område eftersom odlingsförutsättningarna anses vara ganska likartade. I tabellen redovisas resultat från 2014 och femårsmedeltalet för det sammanslagna området D+E.

Avkastningen har under 2014 varit helt i nivå med de senaste fem åren i mätarsorten Brando. De flesta sorterna har haft en högre avkastning än Brando, med mycket hög avkastning för Mirakel, Doktrin, Legolas, Majong och Makro. Om man ser till de senaste fem årens medelavkastning har särskilt Mirakel, Builder, Doktrin och DLE1313 haft en hög skörd.

Område F (län AB, C, D, T och U): Råfettskörden har i försöken under 2014 i detta område varit lägre jämfört med de senaste fem årens medelskörd för mätarsorten Brando. Även i detta område har nästan alla sorter haft en högre avkastning än Brando och med särskild hög skörd för Makro, Mirakel och DLE1313. I genomsnitt för de senaste åren uppvisar DLE1313, DLE1314, Makro, Builder och Majong den högsta skörden.